

7. Ovcharenko, S. V., Matyash, V. V., Solovej, D. O., Yakovenko, O. V. (2017). *Futbol: istoriya rozvytku, pravy la gry, metody ka navchannya. Navchal'no-metody chnyj posibnyk. [Football: history of development, rules of the game, teaching methods. Educational and methodological manual]*. Dnipro : Vy'd. PF Standart-Servis.
8. Prokopova, L. I., Loza, T. O., Gvozdetska, S. V. (2019). *Navchal'no-metody chnyj kompleks z dy'scy'pliny teoriya i metody ka fizychnogo vy'xovannya dlya studentiv special'nosti 014 Srednya osvita (Fizychna kul'tura) : Navchal'no-metody chnyj posibnyk. [Educational and methodological complex of the discipline theory and physical education methodology for students of specialty 014 Secondary education (Physical culture): Educational and methodological manual]*. Sumy : Sumy DPU named after A. S. Makarenko.
9. Surovov, O. A., Sy'chov, D. V., Aks'onov D. V. (Red). (2018). *Fizychna kul'tura : osnovy texnyk i taktyky gry u futbol : metod. nastanovy. [Physical culture: the basics of football technique and tactics: method. guidelines]*. Xarkiv.
10. Chernenko, S. O. (2021). *Teoriya j metody ka fizychnogo vy'xovannya : navchal'nyj posibnyk : u 2 chasty nax. [Theory and methods of physical education: study letter: in 2 parts]*. Kramatorsk : DDMA. Retrieved from <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/3004>
11. Shuba, L.V., Shuba, V.V. (2020). *Futbol ta rozvytok fizychny'x zdibnostej. [Training of young football players using modern innovative approaches]*. *Materialamy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi onlajn-konferenciyi (Slov'yans'k-Kramators'k, Ukrayina, 18-19 bereznya 2020 r.)*, s. 243-248. Retrieved from <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>
12. Yarmolinskyi, L. M. (2016). *Pidgotovka yuny'x futbolistiv z vy'kory'stannyam suchasny'x innovacijny'x pidxodiv. [Training of young football players with use of modern innovative approaches.] Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 4 (54), 128-131. DOI:10.15391/sns.v.2016-4.023

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7\(180\).44](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7(180).44)
УДК 371.013

Ягулов В. В.
доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник науково-дослідного центру проблем фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту,
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-8956-3170>

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНІСТЬ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Обґрунтовано згідно з провідними ідеями системного, компетентнісного, суб'єктно-діяльнісного та контекстного методологічних підходів до професійної підготовки майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту військовослужбовців, які проходять військову службу в секторі безпеки та оборони держави, зміст дефініції поняття “професійно-педагогічна компетентність майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту військовослужбовців” як їх професійно важливе психічне утворення, що представляє результат теоретичної та практичної військово-професійної та педагогічної (фахової) підготовленості як офіцера тактичної ланки управління, інтелектуальну, діяльну та суб'єктну здатність і професійну, особистісну, психологічну готовність до військово-професійної діяльності як суб'єкта військового управління та як педагога – фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців у секторі безпеки та оборони держави.

Визначено компоненти професійно-педагогічної компетентності майбутніх офіцерів – ціннісно мотиваційний, когнітивний, військово-професійний, фаховий чи педагогічний, індивідуально-психічний, суб'єктний. Специфіка такої структури полягає у тому, що вона містить дві спеціальності: перша як офіцера тактичної ланки управління чи як військового професіонала, а друга як педагога у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Ключові слова: майбутній офіцер – фахівець фізичного виховання та спорту військовослужбовців; професійно-педагогічна компетентність; компоненти.

Yahupov Vasyi. “Professional-pedagogical competence of future officers – subject matter experts in physical education and sports for military personnel”. The content of the definition of the concept “professional-pedagogical competence of future officers – specialists in physical education and sports for military personnel” is substantiated in accordance with the leading ideas of systemic, competence-based, subject-activity, and contextual methodological approaches to the professional training of future officers – subject matter experts in physical education and sports for military personnel serving in the state's security and defence sector. It is defined as their professionally important psychological formation, representing the result of theoretical and practical military-professional and pedagogical (specialized) training as officers at the tactical level of command, intellectual, active, and subjective capability, and professional, personal, psychological readiness for military-professional activities both as military command subjects and as educators – subject matter experts in physical education and sports for military personnel in the state's security and defence sector. The system-forming components of this competence are the value and motivational and subjective components, while the variable components include all other components accordingly. The core component, which determines the content and specificity of the interaction and the actualization of all other components, is the value and motivational component. The components of professional-pedagogical competence of future officers are identified as the

following ones: value and motivational, cognitive, military and professional, specialized or pedagogical, individual and psychological, and subjective. The specificity of this structure lies in the fact that it encompasses two specialties: the first as officers at the tactical command level or as military professionals, and the second as educators in the field of physical education and sports for military personnel.

Keywords: future officer – subject matter experts in physical education and sports for military personnel; professional-pedagogical competence; components.

Постановка проблеми. Сучасний бойовий досвід Збройних сил (далі – ЗС) та інших військових формувань України свідчить, що необхідна чітка орієнтація вітчизняної вищої військової освіти на компетентнісну парадигму підготовки майбутніх офіцерів, контекстне її функціонування згідно зі стандартами НАТО, що забезпечуватиме їх військово-професійну підготовленість як лідерів і суб'єктів військового управління. Про необхідність вирішення цих проблем наголошується в Постанові Кабінету Міністрів України [3] і наказі Міністерства оборони України [7].

Одним із важливих проявів лідера – це його фізична досконалість як військового професіонала. У зв'язку з цим для вирішення цієї проблеми необхідно суттєво покращити професійно-педагогічну підготовку (далі – ППП) майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту військовослужбовців (далі – майбутніх офіцерів). Водночас вважаємо, що проблема ППП майбутніх військових фахівців зі вищою освітою за спеціальністю 017 – фізична підготовка та спорт як офіцерів – суб'єктів тактичної ланки управління та педагогів – як суб'єктів фізичного виховання військовослужбовців в нині в умовах російсько-української війни набуває особливої методологічної, теоретичної, методичної та прикладної актуальності. В умовах російської воєнної агресії має відбуватися, на наше переконання, "...суттєве покращення ППП, що має реалізовуватися шляхом їх військово-професійної підготовки як офіцерів – військових професіоналів і суб'єктів військового управління... та педагогічної підготовки як фахівців фізичного виховання та спорту військовослужбовців..." [14, с. 28], оскільки сучасні бойові дії вимагають від різних категорій військовослужбовців надмірних фізичних зусиль. А для цього у них мають бути сформовані основні фізичні якості як військових професіоналів. Зокрема, на думку науковців, такі: витривалість, спритність, силу та швидкість [2, с.16–17]. Актуальність цих фізичних якостей науковці наголошують так: "...співвідношення використання загальних фізичних якостей при веденні усіх видів бойових дій свідчить про провідну роль рівня розвиненості витривалості у формуванні високого рівня готовності військовослужбовців до бойової діяльності. Саме високий рівень витривалості визначено експертами як провідна фізична якість у всіх випадках (крім забезпечення) зі значним відривом. За узагальненими даними рівень розвиненості сили має друге значення за рейтингом... Між тим, більш детальний аналіз свідчить про відносно рівномірний розподіл решти фізичних якостей з незначним пріоритетом швидкості та спритності відносно гнучкості" [9, с. 49].

Відповідальними посадовими особами за сформованість, а в ідеалі розвиненість цих професійно-важливих фізичних якостей особового складу відповідають офіцери – фахівці фізичного виховання та спорту. У зв'язку з цим проблема сформованості їх професійно-педагогічної компетентності (далі – ППК) як військових професіоналів до військово-професійної та фахової видів діяльності в секторі безпеки та оборони держави набуває особливої методологічної, теоретичної та методичної актуальності.

Аналіз літературних джерел. Проблема професійної компетентності різних фахівців, як свідчать результати аналізу та узагальнення наукових джерел і педагогічної практики, є актуальною у професійній педагогіці. Наприклад, пошукова система гугл на словосполучення "професійна компетентність" дає 455 000 посилань (на 22.06.2024 р.), а на "ППК" – 107 000.

Так, методологічні та теоретичні проблеми професійної підготовки різних категорій педагогів, формування та розвитку у них педагогічної компетентності обґрунтовані О. Дубасенюк, В. Лозовою, В. Луговим, Л. Лук'яною, Н. Ничкало, В. Радкевич, О. Савченко та ін., педагогічні аспекти формування та розвитку військово-професійної компетентності офіцерів як педагогів – Г. Артюшиним, О. Бойком, О. Діденком, О. Капінусом, О. Лагодинським, О. Маслієм, Л. Олійником, Ю. Приходьком, О. Торічним, В. Ягуповим та ін., теорія і практика формування та розвитку військово-професійної компетентності та її складових щодо офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту – І. Беліковим, О. Петрачковим, Д. Погребняком, В. Поливанюком, В. Свистун, Р. Шостаком, В. Ягуповим тощо.

Маються окремі теоретичні напрацювання щодо педагогічних аспектів ППК педагогів (Н. Баловсяк, І. Бех, О. Дубасенюк, Н. Ничкало, Н. Чепелева, Т. Яценко та ін.), психолого-педагогічних підвалин її формування у них (Т. Данилова, С. Демченко, Т. Колодько, А. Маркова, С. Мурзіна та ін.), структури та змісту ППК викладачів (Т. Браже, В. Дьомін, Л. Карпова, Т. Мельниченко, Л. Мітіна та ін.).

Наприклад, Т. Горохівська під ППК викладача розуміє "...інтегральну професійно-особистісну характеристик..., що визначає якість його діяльності, виражається в здатності діяти адекватно, самостійно й відповідально в професійній ситуації, відображає готовність до саморозвитку, проявляється в професійній активності, що дає змогу характеризувати викладача як суб'єкта педагогічної діяльності" [1, с. 73].

"ППК – це здатність ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у педагогічній діяльності, а структура професійної компетентності викладача є багатограним, комплексним та системним утворенням" [6]. А окремі автори, які пишуть навчальні посібники про ППК педагогів [8], навіть не дають її визначення, а тільки розмірковують про їх професійну компетентність.

Достатньо обґрунтованим є таке визначення: "...професійна компетентність офіцера – фахівця з фізичної культури і спорту ЗС України – це складне інтегративне професійно важливе утворення, що є результатом професійної підготовки у ВВНЗ і проявляється у його підготовленості, здатності та готовності успішно виконувати функціональні обов'язки щодо організації фізичної підготовки і спорту у військово-професійному середовищі, що ґрунтується на його позитивному ставленні і схильності до цієї діяльності, мотивації, професійно важливих якостях, професійних знаннях,

вміннях і навичках” [12, с. 260].

Отже, у цілому з точки зору компетентнісного методологічного підходу до професійної підготовки педагогів такі визначення є достатньо некоректними і неповними, а з точки зору термінологічного підходу – філологічно необґрунтованими, оскільки “...має бути педагогічна культура та термінологічна точність науковця, тобто кожне педагогічне поняття має відображати тільки те, що йому “належить” у педагогіці та яку функцію воно реалізує у ній” [17, с. 346].

З’ясовано, що, по-перше, ППК педагогів досліджується в контексті проблеми реалізації їх особистісних характеристик, формування професійної свідомості та рефлексії, динаміки професійного самовизначення як суб’єктів педагогічної діяльності; по-друге, серед науковців немає одностайності до розуміння її змісту щодо різних категорій педагогів; по-третє, ППК фахівців фізичного виховання, у тому числі й офіцерів абсолютно науковцями не усвідомлена і не досліджується, оскільки з цієї проблеми є тільки окремі наші публікації [16; 18].

Отже, науковцями достатньо активно досліджуються теоретико-методологічні та методичні засади підготовки різних категорій педагогів, у тому числі й професійної підготовки майбутніх офіцерів як педагогів. Зокрема ними здійснено аналіз, узагальнення та конкретизацію їх військово-професійної підготовки як педагогічної системи на засадах компетентнісного та інших методологічних підходів, розпочато дослідження специфіки ППП майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту [15; 16]. Водночас практично науковцями не приділено уваги обґрунтуванню поняття “ППК” щодо майбутніх офіцерів.

Виокремлення невіршених раніше частин загальної проблеми – обґрунтування ППК майбутніх офіцерів у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців та її структури згідно з вимогами системного, компетентнісного, контекстного та суб’єктно-діяльнісного методологічних підходів до їх ППП. Для їх обґрунтування необхідно брати під увагу такі провідні чи вирішальні аспекти ППП майбутніх офіцерів за напрямом 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 – фізична підготовка та спорт: 1) вони є представниками офіцерського корпусу, тобто у них має бути сформована військово-професійна компетентність як суб’єкта військового управління; 2) вони за спеціальністю та спеціалізацією є професіоналами фізичного культури та спорту у військовій сфері; а для цього у них має бути сформована фахова чи спеціальна компетентність як педагогів: “...фахова підготовленість, здатність і готовність оптимально виконувати свої функціональні обов’язки, творчо підходити до організації фахової діяльності, що зумовлюється їх позитивним ставленням і схильністю до неї, фаховими знаннями, навичками, уміннями, здатностями, засвоєними способами, методами, методиками, технологіями та засобами її здійснення, а також професійно важливими якостями” [5, с. 3].

Ці два аспекти безпосередньо визначають зміст їх військово-професійної та педагогічної видів підготовки чи він передусім має професійно-педагогічну спрямованість, а відповідно “...інтегрованим результатом ППП майбутніх офіцерів є сформована ППК як суб’єктів військово-професійної та фахової – педагогічної – діяльності у військах, що представляє складне інтегральне професійно важливе психічне утворення, яке формується у процесі набуття ними професійно-педагогічної освіти в ВВНЗ, проявляється, актуалізується, розвивається і вдосконалюється у військово-професійній діяльності як суб’єктів військового управління... та фаховій – педагогічній – діяльності як фахівців фізичної підготовки та спорту військовослужбовців...” [14, с. 30].

Вважаємо, що існує гостра наукова необхідність обґрунтування поняття “ППК” щодо майбутніх офіцерів з урахуванням специфіки їх професійно-педагогічної діяльності у секторі безпеки та оборони держави.

Мета дослідження: методологічне обґрунтування змісту та структури поняття “ППК майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту військовослужбовців”.

Матеріали та методи дослідження. Для вирішення поставлених у науковій статті дослідницьких завдань були використані теоретичні методи дослідження – системний і контекстний аналіз наукових джерел із проблеми статті, синтез та узагальнення наукової літератури, класифікація та конкретизація результатів педагогічного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз, систематизація, узагальнення та конкретизація наукових джерел щодо проблеми статті засвідчує функціонування у науковому обігу понять “професійна компетентність”, “педагогічна компетентність”, “ППК”, “фахова чи спеціальна компетентність” щодо педагогів. Практично всі вони безпосередньо стосуються й підготовки нашої вибірки. По-перше, в їх розумінні та смислового розмежуванні маються суттєві розбіжності та недорозуміння. По-друге, має місце застосування поняття “ППК”, практично, до всіх педагогів, що однозначно вважаємо помилковим і власні аргументи виклали у відповідній монографії [16, с. 31–52]. Зокрема підкреслюємо такий важливий методологічний аспект: якщо йдеться про підготовку до педагогічної діяльності учителів конкретних навчальних дисциплін у загальноосвітніх та інших закладах освіти, то доцільним є застосування поняття “педагогічна компетентність”, а коли йдеться про підготовку інженерів-педагогів та офіцерів за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт, то необхідним є використання поняття “ППК”.

Вважаємо, що результатом ППП майбутнього офіцера – фахівця фізичного виховання та спорту має бути “...сформована ППК як офіцера тактичної ланки управління та фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців..., яка визначається нами як цілісне та стійке професійно важливе психічне утворення чи інтегральний результат їх ППП, що відображає професійну позицію як суб’єкта військово-професійної та фахової – педагогічної – видів діяльності... та її цінності та мотивацію, теоретичну та діяльнісну підготовленість до цієї діяльності, сформованість професійно важливих якостей, серед яких найважливішим є професійна суб’єктність як офіцера та фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців” [14, с. 30].

У цілому ППП майбутніх офіцерів має безпосередньо відбуватися в контекстній військово-педагогічній системі у ВВНЗ, що складається з певних елементів, які містять різноманітні ціннісно-мотиваційні, організаційно-управлінські, педагогічні та інші заходи її суб’єктів. Вони мають забезпечувати курсантам (слухачам) набуття професійно-педагогічної освіти, інтегрованим результатом якого є сформованість у бакалаврів, розвиненість у магістрів і докторів філософії ППК як суб’єктів водночас і військово-професійної, і педагогічної діяльності в секторі безпеки та оборони держави, оскільки

“Компетентність – це... підготовленість (теоретична та практична), здатність (інтелектуальна, діяльнісна та суб'єктна) і готовність особи (професійна, особистісна, психологічна тощо) як суб'єкта діяльності до певного виду діяльності” [13, с. 25] і відповідно ППК майбутнього офіцера – це його теоретична та практична військово-професійна та педагогічна підготовленість, інтелектуальна, діяльнісна та суб'єктна здатність і професійна, особистісна, психологічна готовність як військового професіонала до військово-професійної та педагогічної діяльності в секторі безпеки та оборони.

Водночас науковці не дають, на жаль, чіткої дефініції поняттю “ППК педагога”. Наприклад, так: “ППК вчителя – поняття динамічне, багатогранне й багатоаспектне, його зміст змінюється у відповідності із процесами, що відбуваються в суспільстві й освіті. Структура ППК також повинна періодично видозмінюватися, корегуватися у зв'язку зі стрімким розвитком науки й практики” [10, с. 181] чи “як інтегральну професійно-особистісну характеристику викладача вищої школи, що визначає якість його діяльності, виражається в здатності діяти адекватно, самостійно й відповідально в професійній ситуації, відображає готовність до саморозвитку, проявляється в професійній активності...” [1, с. 73].

Таким чином, аналіз, узагальнення та конкретизація думок вищенаведених та інших науковців щодо поняття “ППК” демонструє, що його трактування не є однозначним, оскільки вони не дотримуються поняттєвої точності і відповідності, а також вимог системності, вмотивованості та точності. Науковці не завжди чітко дають її дефініцію, однозначно та конкретно виокремлюють і характеризують основні його компоненти, відповідно, їх висловлювання не дають можливості створювати похідні поняття, в них немає стислості написання та легкості звучання. Для їх недопущення та забезпечення чіткості та однозначності цього поняття необхідно було зазначити одну його головну ознаку в постаті педагога – це **професійно важливе психічне утворення**, оскільки ці зміни відбуваються в контексті майбутньої професійної діяльності в їх психіці.

Таким чином, слід дотримуватися при визначенні поняття “ППК педагогів” таких правил: 1. Правило розмірності, яке вимагає, щоб обсяг поняття, що визначається, відповідав обсягу поняття, яке визначає, тобто ці поняття мають бути тотожними. 2. Нове поняття не має бути тавтологічним. 3. Поняття має бути чітким і однозначним. Якщо при визначенні поняття важко зазначити одну ознаку, називають декілька ознак, достатніх для розкриття специфіки його обсягу і змісту. Наголошуємо, що “...має бути педагогічна культура та термінологічна точність науковця, тобто кожне педагогічне поняття має відображати тільки те, що йому “належить” у педагогіці та яку функцію воно реалізує у ній” [17, с. 346]. А результати нашого узагальнення поняття “ППК” щодо педагогів демонструють, що більшість науковців, як правило, не дотримуються цих правил.

У зв'язку з цим пропонуємо чітко розмежувати поняття “педагогічна компетентність” і “ППК” щодо різних категорій педагогів, оскільки перше поняття переважно стосується, на наше переконання, учителів загальноосвітніх та інших освітніх закладів, які викладають конкретну навчальну дисципліну, а друге – інженерів-педагогів та офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту [4]. Причина використання поняття “ППК” щодо інженерів-педагогів і офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту дуже вагомим: вони паралельно отримують дві спеціальності – інженера та викладача спеціальних дисциплін, офіцера та педагога – фізична культура і спорт у секторі безпеки та оборони держави. Наголошуємо, що “офіцер, який отримує вищу військово-професійну освіту за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт і водночас спеціалізацію – фізична культура і спорт..., насамперед отримує кваліфікацію офіцера тактичної ланки військового управління..., а тільки потім реалізує функції щодо фізичної підготовки та спорту військовослужбовців у військовій частині... Він має таку формулу звання “офіцер-педагог”: класифікація офіцера тактичної ланки управління + педагогічна підготовка як фахівця фізичної культури та спорту... + військово-педагогічна практика + знання англійської та іншої іноземної мови. Зокрема, ці аспекти безпосередньо відображені в ОПП їх підготовки, а військово-професійна компетентність для цього містить конкретні військово-професійні здатності” [15, с. 187–188].

Отже, результатом ППП є сформована **ППК** як офіцера тактичної ланки управління та педагога – фахівця фізичного виховання та спорту, що визначаємо як цілісне стійке професійно важливе психічне утворення, яке відображає його професійну позицію як суб'єкта військово-професійної та фахової видів діяльності в секторі безпеки та оборони держави та її цінності та мотивацію, теоретичну та діяльнісну підготовленість до них і професійну, особистісну та психологічну готовність до них, сформованість професійно важливих якостей, серед яких найважливішим є професійна суб'єктність як офіцера та фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Основними характеристиками ППК майбутніх офіцерів вважаємо системність, міжпредметність, контекстність, інтегральність, процесуальність і професійна суб'єктність. Відповідно до системного підходу їх ППК є інтегративною цілісністю її компонентів – ціннісно-мотиваційного, когнітивного, процесуально-діяльнісного (як суб'єкта військового управління), педагогічного чи фахового (як педагога чи фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців), індивідуально-психічного та суб'єктного, що характеризується їх єдністю, контекстністю, взаємозв'язаністю і взаємозумовленістю. Системотворювальними компонентами цієї системи вважаємо ціннісно-мотиваційний і суб'єктний, а змінними компонентами виступають відповідно всі інші компоненти, а стрижневим компонентом, що визначає зміст і специфіку взаємодії та актуалізації всіх інших компонентів, вважаємо ціннісно-мотиваційний, який “1. ...визначає їх ставлення до свого професійного буття, смислу професійної діяльності та становлення її творчим суб'єктом. 2. Цінності й мотивація обіймають стрижньове місце в структурі професійної компетентності фахівців; при цьому цінності визначають мотивацію вибору професії, а останні є стійкими та практично сталими психічними професійно важливими утвореннями кожного фахівця, які стимулюють і підтримують успішну професійну діяльність... 4. Система цінностей і мотивації професійного буття конкретного фахівця реалізує аксіологічну, стимуляційну та регулятивну функції у процесі набуття професійної освіти майбутнім фахівцем, а згодом професійної діяльності...” [19, с. 215].

Отже, відповідно до функціонально-системного підходу до ППП майбутніх фахівців **ППК майбутніх офіцерів** визначаємо як професійно важливе психічне утворення, що представляє сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених ціннісно-мотиваційного, когнітивного, процесуально-діяльнісного (як суб'єкта військового управління), педагогічного чи

фахового (як педагога чи фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців), індивідуально-психічного та суб'єктного компонентів, які мають сприяти їх самоактуалізації як суб'єктів тактичної ланки військового управління та сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців. Вона включає не лише професійні та фахові знання, уміння, навички, а насамперед цінності та мотивацію, професійно важливі педагогічні якості, професійну суб'єктність як офіцера-педагога, що забезпечують успішну реалізацію військово-професійних і фахових функцій та найголовніше – суб'єктну здатність бути офіцером і фахівцем фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

Виокремлюємо мінімально необхідні **компоненти ППК майбутніх офіцерів**.

Ціннісно-мотиваційний компонент: система двох груп цінностей і мотивації щодо набуття військово-професійної освіти та становлення фахівцем фізичного виховання та спорту військовослужбовців, що визначає набуття професійно-педагогічної освіти; система сформованих настанов і ціннісних орієнтацій, ставлень і оцінок внутрішнього та зовнішнього життєвого, військово-професійного та педагогічного досвіду, військово-професійні та фахові перспективи, які у цілому спочатку визначають смисл і результативність набуття професійно-педагогічної освіти, а згодом – становлення суб'єктом військово-професійної та педагогічної діяльності.

Когнітивний – система військово-професійних і педагогічних (фахових, спеціальних) теоретичних і практичних знань, за допомогою якої формується нове психічне утворення – теоретичний і практичний інтелект як офіцера та педагога, відбувається теоретична та практична військово-професійна та педагогічна підготовленість офіцера до практичної реалізації посадових компетенцій чи формування практичного мислення як офіцера та педагога.

Процесуально-діяльнісний – військово-професійні навички, уміння та здатності офіцера як суб'єкта військового управління. Це система практичних навичок, умінь і здатностей у вигляді психічного утворення, яке формує практичну підготовленість офіцера до майбутньої військово-професійної діяльності як командира (начальника) – суб'єкта військового управління. Він як суб'єкт військового управління реалізує мотивувальну, виховну, навчальну, організаційно-управлінську, методичну, діагностувальну, лідерську та інші функції залежно від тієї посади, яку конкретний офіцер обіймає у системі військового управління. Але водночас можна виокремити стандартні практичні військово-професійні навички, уміння та здатності. Зокрема, такі:

планувати, організувати та вести основні види бою (бойових дій), приймати оптимальні рішення на основі аналізу отриманої інформації, чітко визначати бойові завдання підпорядкованим, приданим військовим підрозділам (вогневим засобам), орієнтуватися в складних умовах бойової обстановки, управляти військовим підрозділом з урахуванням міжнародних стандартів та євроатлантичних процедур роботи штабів;

організувати та безпосередньо проводити бойову підготовку особового складу, контролювати її хід, проводити бойове злагодження підпорядкованих військових підрозділів;

впевнено діяти та виконувати завдання інженерного забезпечення в різних видах бою, організувати РХБЗ у військовому підрозділі, впевнено орієнтуватися на місцевості, оформляти бойові графічні документи для прийняття рішення на ведення бойових дій;

використовувати нормативні документи та організувати безпечні умови праці у військових підрозділах, виконувати вимоги статутів ЗС України та інших керівних документів, що регламентують повсякденну службу діяльність, і вимагати їх дотримання від підлеглих;

готувати штатне озброєння (зброю) військового підрозділу до бойового застосування, особисто володіти прийомами та способами ведення влучного вогню зі штатного озброєння (зброї), управляти вогнем підпорядкованих і приданих військових підрозділів (вогневих засобів);

виконувати професійну діяльність в умовах тривалих різнопланових фізичних навантажень і психічних напружень, організувати підготовку військовослужбовців для забезпечення їх фізичної готовності до виконання навчально-бойових завдань за призначенням і виконання завдань із тактичної медицини, відповідно до наявних стандартів;

здатність застосовувати теоретичні знання щодо основних тактико-технічних характеристик засобів зв'язку, які перебувають на озброєнні в військових підрозділах ланки взвод – батальйон, для організації управління та взаємодії військових підрозділів;

здатність використовувати технології і методики впливу на свідомість і психіку, морально-психологічний стан особового складу військового підрозділу, застосовувати методи психодіагностики особистості та методи вивчення соціально-психологічних явищ у військових підрозділах для індивідуальної роботи з підлеглими [4].

Педагогічний чи фаховий компонент: педагогічні чи фахові навички, вміння та здатності як педагога чи фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців. Він безпосередньо реалізує мотивувальну, виховну, навчальну, організаційно-управлінську, методичну, діагностувальну, лідерську та інші функції щодо фізичного виховання та спорту військовослужбовців; "А зміст педагогічної підготовки формує їх військово-спеціальну чи фахову компетентність..., що включає такі здатності: організувати та управляти фізичною підготовкою різних категорій військовослужбовців в умовах їх повсякденної службової діяльності; організувати на основі керівних документів систему фізичної підготовки різних категорій військовослужбовців у військовій частині; застосовувати знання з технології розроблення проєктів спортивних об'єктів, їх експлуатації та обслуговування; застосовувати на основі аналізу фізичної підготовки військовослужбовців інших держав сучасні технології фізичного вдосконалення військовослужбовців військової частини; організувати та проводити навчально-тренувальні заняття та змагання з військово-прикладних видів спорту; організувати та проводити основні форми фізичної підготовки військовослужбовців, підтримувати їх високу фізичну підготовленість" [15, с. 188].

Індивідуально-психічний компонент: професійно важливі якості як офіцера та педагога у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців чи стійке поєднання різних структурно-функціональних компонентів і проявів його психіки, які зумовлюють індивідуальний стиль військово-професійної та фахової діяльності. Насамперед це професійна витривалість, організованість, комунікативність.

Суб'єктний – насамперед професійна суб'єктність офіцера як суб'єкта військового управління та педагога у сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців, яка є інтегральною та підвалиною для інших компонентів ППК. Основні шкали – професійна свідомість і самосвідомість, професійна рефлексія та саморефлексія, професійна «Я»-концепція як офіцера.

Висновки. Обґрунтовано, що ППК майбутніх офіцерів виступає, з одного боку, як інтегрований результат їх ППП у ВВНЗ, а з іншого – як передумова та умова, регулятор успішної військово-професійної та педагогічної діяльності як суб'єктів фізичного виховання та спорту військовослужбовців.

З'ясовано, що ППК майбутніх офіцерів – це складне інтегральне професійно важливе психічне утворення, що формується у процесі набуття професійно-педагогічної освіти в ВВНЗ, проявляється, актуалізується, розвивається і вдосконалюється у військово-професійній діяльності як суб'єктів військового управління та фаховій діяльності як фахівців фізичної підготовки та спорту військовослужбовців.

Визначено основні компоненти ППК майбутніх офіцерів, які представляють системну сукупність і містять взаємопов'язані та взаємозумовлені ціннісно-мотиваційний, когнітивний, процесуально-діяльнісний (як суб'єкта військового управління), педагогічний чи фаховий (як педагога чи фахівця фізичного виховання та спорту військовослужбовців), індивідуально-психічний і суб'єктний компоненти.

Перспективи подальших наукових розвідок: обґрунтування змісту кожного компонента професійно-педагогічної компетентності майбутніх офіцерів.

Література

1. Горохівська, Т. М. Професіоналізм і професійно-педагогічна компетентність викладача: проблема співвідношення понять. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи* : зб. наук. пр. 2019. Вип. 70. С. 72–76.
2. Інструкція з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України. Затверджено Наказом Міністерства оборони України від 05 серпня 2021 року № 225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1289-21#Text>.
3. Концепція трансформації системи військової освіти : постанова КМУ від 30 груд. 2022 р. № 1490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-2022-%D0%BF#Text>.
4. Освітньо-професійна програма офіцера тактичного рівня Збройних сил України “Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-onp-b-fks-23.pdf>.
5. Погребняк, Д. В. Розвиток фахової компетентності начальників фізичної підготовки і спорту військових частин у системі післядипломної освіти. Дис. ...канд. пед. наук : 13.00.04 – “Теорія і методика професійної освіти” / Інститут ПТО НАПН України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. К., 2020. 325 с.
6. Попелишкіна, А. В. Професійно-педагогічна компетентність педагога. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/>
7. Про затвердження «Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти» : наказ Міністерства оборони України від 15.02.2024 р. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#Text>.
8. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу : навчальний посібник / за ред. І. Л. Холковської. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. 144 с. URL: <https://library.vspu.net/jspui/handle/123456789/1177>.
9. Романчук С., Ролюк, О., Воронцов, О., Яворський, А. Фізичне навантаження військовослужбовців у сучасному бою. *Український журнал медицини, біології та спорту. Серія: «Фізичне виховання і спорт»*. 2017. № 6 (9). С. 47–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujmbs_2017_6%289%29__11.
10. Чорноус, В. П. Сутність поняття “професійно-педагогічна компетентність” майбутнього вчителя початкової школи. *Наукові записки міжнародного гуманітарного університету*. 2021. Вип. 33. С. 179–182. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v33/42.pdf>.
11. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу : навчальний посібник / за ред. І. Холковської. Вінниця : ТОВ «Нілан Лтд», 2017. 144 с. URL: <https://library.vspu.net/jspui/>
12. Свистун, Валентина, Поливанюк, Віталій. Аналіз дефініції “професійна компетентність військових фахівців”. *Військова освіта* : зб. наук. пр. 2023. №2 (48). С. 251–266. DOI: 10.33099/2617-1775/2023-02/251-266.
13. Ягулов, В. В. Методологічні основи розуміння та обґрунтування понять «компетентність» і «компетенція» щодо професійної підготовки майбутніх фахівців. *Нові технології навчання* : наук.-метод. зб. 2011. Вип. 69, ч. 1. С. 23–29.
14. Ягулов, В. В. Професійно-педагогічна компетентність майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту в Збройних силах України. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 29–30 березня 2024 р.). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 28–31.
15. Ягулов, В. В. Професійно-педагогічна підготовка і компетентність майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в сучасному суспільстві* : збірник наукових праць V Всеукр. наук.-практ. конф. (Житомир, 28 листопада 2023 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. С. 185–189. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/38553/>.
16. Ягулов, В. В. Суб'єктно-діяльнісний підхід до обґрунтування термінології професійно-педагогічної підготовки майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту Збройних сил України як офіцерів і педагогів. *Діяльнісні засади підготовки майбутніх компетентних фахівців в умовах сучасних викликів* : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. С. 31–52. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/39463/>.

17. Ягупов, Василь. Термінологічні проблеми визначення інноваційних педагогічних технологій: методологічний аспект. *Військова освіта* : зб. наук. пр. 2023. №1 (47). С. 346–359. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-47/343-356>.
18. Ягупов, Василь. Термінологічні проблеми професійно-педагогічної підготовки майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту Збройних сил України: методологічне обґрунтування. *Військова освіта* : зб. наук. пр. 2024. №1 (49). С. 259–276. DOI: [10.33099/2617-1775/2024-01/259-276](https://doi.org/10.33099/2617-1775/2024-01/259-276).
19. Ягупов, В. В. Ціннісно-мотиваційний компонент професійної компетентності фахівців: методологічний аспект. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. №6 (64). С. 207–219. DOI: [10.33099/2617-6858-22-70-6-207-219](https://doi.org/10.33099/2617-6858-22-70-6-207-219).

References

1. Horokhivska, T. M. (2019). Profesionalizm i profesiino-pedahohichna kompetentnist vykladacha: problema spivvidnoshennia poniat [Professionalism and Professional-Pedagogical Competence of a Teacher: The Problem of Concept Correlation]. *Naukovyi chasopys Natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 5: Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*: zб. nauk. pr. Vyp. 70. S. 72–76. [in Ukrainian].
2. Instruksiia z fizychnoi pidhotovky v systemi Ministerstva obrony Ukrainy [Instruction on Physical Training within the System of the Ministry of Defense of Ukraine]. (2021). Zatverdzheno Nakazom Ministerstva obrony Ukrainy vid 05 serpnia 2021 roku № 225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1289-21#Text>. [in Ukrainian].
3. Kontsepsiia transformatsii systemy viiskovoi osvity [Concept of Transformation of the Military Education System]: (2022). postanova KМУ vid 30 hrud. 2022 r. № 1490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-2022-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].
4. Osvitno-profesiina prohrama ofitsera taktychnoho rivnia Zbroinykh syl Ukrainy "Fizyчне vykhovannia i sport u Zbroinykh Sylakh" pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. [Educational-Professional Program for Tactical Level Officers of the Armed Forces of Ukraine "Physical Education and Sports in the Armed Forces" at the First (Bachelor's) Level of Higher Education]. (2023). URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-onp-b-fks-23.pdf>. [in Ukrainian].
5. Pohrebniak, D. V. (2020). Rozvytok fakhovoi kompetentnosti nachalnykh fizychnoi pidhotovky i sportu viiskovykh chastyn u systemi pisladyplomnoi osvity. [Development of Professional Competence of Physical Training and Sports Heads of Military Units in the System of Postgraduate Education]. *Dys. ...kand. ped. nauk* : 13.00.04 – "Teoriia i metodyka profesiinoi osvity" / Instytut PTO NAPN Ukrainy, Natsionalnyi universytet obrony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho. K. 325 s. [in Ukrainian].
6. Popelyshkina, A. V. Profesiino-pedahohichna kompetentnist pedahoha. [Professional-Pedagogical Competence of a Teacher]. *Vynnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Mykhaila Kotsiubynskoho*. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/>. [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia «Polozhennia pro osoblyvosti orhanizatsii osvitnoi diialnosti u vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladakh Ministerstva obrony Ukrainy ta viiskovykh navchalnykh pidrozdilakh zakladiv vyshchoi osvity» [On the Approval of the "Regulations on the Specifics of Organizing Educational Activities in Higher Military Educational Institutions of the Ministry of Defence of Ukraine and Military Educational Units of Higher Education Institutions"]: (2014). nakaz Ministerstva obrony Ukrainy vid 15.02.2024 r. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#Text>. [in Ukrainian].
8. Profesiino-pedahohichna kompetentnist vykladacha vyshchoho navchalnogo zakladu: navchalnyi posibnyk [Professional-Pedagogical Competence of a Higher Education Institution Teacher] (2017) / za red. I. L. Kholkovskoi. *Vynnytsia* : TOV «Nilan LTD». 144 s. URL: <https://library.vspu.net/jspui/handle/123456789/1177>. [in Ukrainian].
9. Romanchuk, S., Roliuk, O., Vorontsov, O., Yavorskyi, A. (2017). Fizyчне navantazhennia viiskovosluzhbovtiv u suchasnomu boiu. [Physical Load on Military Personnel in Modern Combat]. *Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biolohii ta sportu. Seriya: «Fizyчне vykhovannia i sport»*. № 6 (9). S. 47–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujmbs_2017_6%289%29__11. [in Ukrainian].
10. Chornous, V. P. (2021). Sutnist ponattia "profesiino-pedahohichna kompetentnist" maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly. [The Essence of the Concept of "Professional-Pedagogical Competence" of Future Elementary School Teachers]. *Naukovi zapysky mizhnarodnogo humanitarnogo universytetu*. Vyp. 33. S. 179–182. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v33/42.pdf>.
11. Profesiino-pedahohichna kompetentnist vykladacha vyshchoho navchalnogo zakladu [Professional-Pedagogical Competence of a Higher Education Institution Instructor]: (2017). navchalnyi posibnyk / za red. I. Kholkovskoi. *Vynnytsia* : TOV «Nilan Ltd». 144 s. URL: <https://library.vspu.net/jspui/>. [in Ukrainian].
12. Svystun, Valentyna, Polyvaniuk, Vitalii. Analiz definitsii "profesiina kompetentnist viiskovykh fakhivtsiv" [analysis of the definition of "professional competence" of military specialists]. *Viiskova osvita* : zб. nauk. pr. 2023. №2 (48). S. 251–266. DOI: [10.33099/2617-1775/2023-02/251-266](https://doi.org/10.33099/2617-1775/2023-02/251-266).
13. Yahupov, V. V. (2011). Metodolohichni osnovy rozuminnia ta obgruntuvannia poniat «kompetentnist» i «kompetentsiia» shchodo profesiinoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv. [Methodological Foundations for Understanding and Substantiating the Concepts of "Competence" and "Competency" in the Professional Training of Future Subject Matter Experts]. *Novi tekhnolohii navchannia* : nauk.-metod. zб. Vyp. 69, ch. 1. S. 23–29. [in Ukrainian].
14. Yahupov, V. V. (2024). Profesiino-pedahohichna kompetentnist maibutnykh ofitseriv – fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu v Zbroinykh sylakh Ukrainy. [Professional-Pedagogical Competence of Future Officers – Subject Matter Experts in Physical Education and Sports in the Armed Forces of Ukraine]. *Innovatsiini naukovi doslidzhennia u haluzi pedahohiky ta psykholohii* : materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Zaporizhzhia, 29–30 bereznia 2024 r.). Lviv – Torun : Liha-Pres. S. 28–31. [in Ukrainian].
15. Yahupov, V. V. (2023). Profesiino-pedahohichna pidhotovka i kompetentnist maibutnykh ofitseriv – fakhivtsiv

fizychnoho vykhovannia ta sportu. [Professional-Pedagogical Competence of Future Officers – Subject Matter Experts in Physical Education and Sports]. Aktualni problemy fizychnoi kultury i sportu v suchasnomu suspilstvi : zbirnyk naukovykh prats V Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Zhytomyr, 28 lystopada 2023 r.). Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. S. 185–189. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/38553/>. [in Ukrainian].

16. Yahupov, V. V. (2024). Subiektno-diiialnisnyi pidkhid do obgruntuvannia terminolohii profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv – fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu Zbroinykh syl Ukrainy yak ofitseriv i pedahohiv. [Subject and Activity Approach to Substantiating the Terminology of Professional and Pedagogical Training of Future Officers – Subject Matter Experts in Physical Education and Sports of the Armed Forces of Ukraine as Officers and Educators]. Diiialnisni zasady pidhotovky maibutnikh kompetentnykh fakhivtsiv v umovakh suchasnykh vyklykiv : monohrafiia / za red. O. A. Dubaseniuk. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. S. 31–52. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/39463/>. [in Ukrainian].

17. Yahupov, Vasyl. (2023). Terminolohichni problemy vyznachennia innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii: metodolohichni aspekt. [Terminological Issues in Defining Innovative Pedagogical Technologies: Methodological Aspect]. Viiskova osvita : zb. nauk. pr. №1 (47). S. 346–359. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-47/343-356>. (January 11, 2024). [in Ukrainian].

18. Yahupov, Vasyl. (2024). Terminolohichni problemy profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv – fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu Zbroinykh syl Ukrainy: metodolohichne obgruntuvannia. [Terminological Issues in the Professional-Pedagogical Training of Future Officers – Subject Matter Experts in Physical Education and Sports of the Armed Forces of Ukraine: Methodological Justification]. Viiskova osvita : zb. nauk. pr. №1 (49). S. 259–276. DOI: [10.33099/2617-1775/2024-01/259-276](https://doi.org/10.33099/2617-1775/2024-01/259-276). [in Ukrainian].

19. Yahupov, V. V. (2022). Tsinnisno-motyvatysiinyi komponent profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv: metodolohichni aspekt. [Value and Motivational Component of Professional Competence of Subject Matter Experts: Methodological Aspect]. Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy. №6 (64). S. 207–219. DOI: [10.33099/2617-6858-22-70-6-207-219](https://doi.org/10.33099/2617-6858-22-70-6-207-219). [in Ukrainian].

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7\(180\).45](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7(180).45)
УДК 796-053.7:616

Ярмак Олена
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
професор кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
<https://orcid.org/0000-0002-6580-6123>
Чепурний Вадим
ад'юнкту навчально-наукового інституту
фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-2750-5717>

ФУНКЦІОНАЛЬНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У КОНТЕКСТІ ВЕДЕННЯ СУЧАСНИХ БОЙОВИХ ДІЙ

Анотація. У сучасних умовах ведення бойових дій, які характеризуються нестабільністю, невизначеністю, складністю та неоднозначністю, військовослужбовці зіштовхуються з інтенсивними фізичними навантаженнями, когнітивними перевантаженнями, обмеженням сну та калорійним дефіцитом. Зростаюча динамічність подібних завдань вимагає від військових високої функціональної підготовленості, що є необхідним і ключовим компонентом для успішного виконання військово-професійних завдань у будь-яких умовах.

Мета дослідження полягає у аналізі та узагальненні результатів досліджень функціональної підготовленості військовослужбовців різних країн світу у процесі їх військово-професійної діяльності. Для досягнення поставленої мети використовували **методи** теоретичного аналізу та узагальнення інформації з вітчизняних та зарубіжних джерел.

Результати дослідження. У статті проаналізовано наукові джерела щодо особливостей вимог до функціонального стану військовослужбовців різних країн у процесі виконання військово-професійних завдань. Визначено параметри показнику максимального споживання кисню військовослужбовців при фізичних навантаженнях у різних умовах. З'ясовано, що бойове екіпування, різні фізичні навантаження та стресові ситуації при низькому рівні функціональної підготовленості призводять до швидкого виснаження і втому військовослужбовців.

Висновок. Максимальне споживання кисню є інтегральним показником, який відображає рівень функціональної підготовленості військовослужбовців і впливає на їх здатність ефективно виконувати військово-професійні завдання.

Ключові слова: військовослужбовці, функціональна підготовленість, максимальне споживання кисню, спеціальна витривалість.

Yarmak Olena, Chepurnyi Vadym. Functional preparedness of military personnel and its importance in the context of modern combat operations.